

Wysoka Izbo, Panie i Panowie Posłowie,

Wolter mówił, że to PRACA oddala od nas wielką niedolę, jaką jest ubóstwo. Mam dla Państwa dobrą wiadomość: widać już pierwsze jaskółki zapowiadające wiosnę w gospodarce, a co za tym idzie także na rynku pracy.

Optymizmem napawają badania nastrojów pracodawców. Analiza agencji Randstad pokazuje, że znów więcej firm chce zatrudniać niż zwalniać pracowników. Z kolei według analiz banku HSBC poprawiają się nastroje wśród przedsiębiorców branży przemysłowej. Jeśli dodamy do tego lepsze od oczekiwań dane o PKB w IV kwartale oraz o sprzedaży detalicznej i produkcji przemysłowej w styczniu, to wszystko wskazuje, że spowolnienie gospodarcze nie będzie tak głębokie, jak wydawało się jeszcze kilka tygodni temu. Mam nadzieję, że najgorsze mamy już za sobą.

Niech będzie jasne: nie mówię, że jest już dobrze. Najnowsze dane pokazują jednak, że nasza polityka przynosi efekty. Spodziewając się w początku roku pogorszenia na rynku pracy zdecydowaliśmy o przekazaniu urzędowi pracy środków na wsparcie bezrobotnych już w pierwszych dniach stycznia. Dla porównania w ubiegłych latach urzędy dostawały środki często dopiero na przełomie lutego i marca. Głównie przez przedłużające się procedury biurokratyczne. Udało nam się ten mechanizm naoliwić i oby już zawsze działał jak w zegarku.

Nie tylko przekazaliśmy urzędowi więcej pieniędzy na wsparcie osób szukających pracy znacznie szybciej niż dotychczas, ale również zwiększyliśmy pulę dostępnych środków. W tym roku na pomoc bezrobotnym mamy zarezerwowane aż 4,7 mld zł. To o 1,2 mld zł więcej niż w zeszłym roku. Większa jest też rezerwa ministra, z której finansowane są m.in. programy specjalne. Na ten rok mamy 308 mln zł wobec 170 mln zł w ubiegłym roku.

Każdy z regionów dostanie więcej pieniędzy niż w zeszłym roku. Przykładowo pula środków dla województwa lubuskiego zwiększy się aż o 55 proc., dla mazowieckiego o 54 proc., a dla małopolskiego, opolskiego i śląskiego o 53 proc. W sumie wojewódzkie urzędy pracy w tym roku mają do rozdysponowania między urzędy powiatowe średnio o 47 proc. środków więcej niż w ubiegłym roku.

Zwiększamy finansowanie tzw. aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Chodzi m.in. o szkolenia (wzrost nakładów z 188 milionów do 367 milionów złotych), stypendia (wzrost z 763 milionów do aż 1,2 miliarda złotych) i dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy (wzrost z 674 milionów do 1 miliarda złotych).

W sumie zwiększenie finansowania pozwoli w tym roku pomóc 500 tys. bezrobotnych. Dlaczego o tym mówię? Bo nie ma – proszę mi wierzyć – lepszego sposobu na wyciąganie ludzi z ubóstwa niż pomoc w znalezieniu pracy. Jednocześnie – doskonale zdajemy sobie z tego sprawę – państwo nie może zapominać o tych, którzy z różnych powodów nie pracują lub pracować nie mogą.

Powtórzę: państwo nie może o nich zapominać i nie zapomina. Ponad 8 mld zł przekazujemy na świadczenia rodzinne, przeszło 4 mld na pomoc społeczną, 1,5 mld na świadczenia z funduszu alimentacyjnego, prawie 4 mld na zasiłki macierzyńskie (od 2014 r. z powodu wydłużenia urlopów będzie to już prawie 6 mld zł), prawie 2 mld na wsparcie rodzin i system pieczy zastępczej, 800 mln na ulgi na przejazdy komunikacją, kolejne 800 mln na stypendia dla uczniów i studentów, 500 mln na dodatki mieszkaniowe, przeszło 1 mld zł wydajemy na dożywianie. Razem to znacznie ponad 30 mld zł.

Wszyscy chcielibyśmy, żeby było to jeszcze więcej. Mimo starań kolejnych rządów odsetek ubogich w Polsce wciąż wynosi 17%. To niemal tyle, ile wynosi

europejska średnia i znacząco mniej niż w krajach bałtyckich czy Rumunii, Bułgarii, Grecji, Portugalii i Włoszech, to DLA MNIE to wciąż zbyt wiele. I nie uspokaja mnie fakt, że 1/3 ubogich w Polsce popada w tarapaty przejściowo i szybko z nich wychodzi.

Niepokoi mnie wzrost – choć niewielki – odsetka osób żyjącego poniżej minimum egzystencji. Z powodu ogólnoswiatowego kryzysu wzrósł on z 5,6% w 2008 r. najpierw do 5,7% w latach 2009 i 2010, aż do 6,7% w 2011 r. W tej sytuacji żadnym pocieszeniem nie jest fakt, że w innych krajach Unii Europejskiej wzrost ten był znacznie wyższy.

Jednocześnie w wybranych przez wnioskodawców województwach wskaźnik ten zmieniał się następująco:

1. Kujawsko-pomorskie 7,5%, 6,9%, 6,7%, 7,4% (czyli mamy spadek względem roku 2008)
2. Lubelskie 8,3%, 8,4%, 9,1%, 10,9%
3. Podkarpackie 5,3%, 5,7%, 5,7%, 6,9%
4. Świętokrzyskie, 11,3%, 10,6%, 9,4%, 10,0% (znów spadek wobec roku 2008)
5. Warmińsko-mazurskie, 9,4%, 7,9%, 9,8%, 11,2%

Czynnikiem zwiększającym ryzyko zagrożenia ubóstwem jest obecność w gospodarstwie domowym osoby niepełnosprawnej. Według danych GUS odsetek osób w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną, znajdujących się poniżej skrajnej granicy ubóstwa w 2011 roku wynosił 9,2%, podczas gdy w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych - 6,0%.

Od 2008 roku do 2010 roku odsetek osób w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną, żyjących w gospodarstwach domowych

o wydatkach niższych niż minimum egzystencji, wzrastał stopniowo - z 7,2% do 7,9%, zaś znaczny wzrost zaobserwowano pomiędzy 2010 a 2011 rokiem – z 7,9% do 9,2%.

Dlatego podjęliśmy działania zaradcze. W 2012 r. podnieśliśmy progi dochodu uprawniającego do pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. W wyniku tego od 1 listopada 2012 r. po raz pierwszy od 8 lat podniesiono wysokość kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych do 539 zł na osobę w rodzinie i 623 zł na osobę w rodzinie z niepełnosprawnym dzieckiem. Poprzednio było to odpowiednio 504 zł lub 583 zł na osobę w rodzinie.

Jednocześnie zdecydowaliśmy, że od 1 listopada 2014 r. (czyli rok wcześniej niż termin najbliższej weryfikacji) nastąpi drugi etap wzrostu wysokości kryterium dochodowego do odpowiednio 574 i 664 zł na osobę w rodzinie.

Równocześnie od 1 listopada 2012 r. wzrosły także kwoty zasiłków rodzinnych - do 77 zł na dziecko w wieku 0-5 lat (poprzednio 68 zł), 106 zł na dziecko w wieku 6-18 lat (poprzednio 91 zł), 115 zł na dziecko w wieku 19-23 lata (poprzednio 98 zł).

W budżecie państwa na 2013 r. kwota środków zaplanowanych na realizację świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynosi ogółem ponad 10,4 mld zł. Jest ona o 778 mln zł wyższa niż przewidywane wykonanie wydatków na ten cel w 2012 r. (ponad 9,6 mld zł).

Podnieśliśmy również kryteria dochodowe oraz kwoty samych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej: dla osoby samotnie gospodarującej to 542 zł (wzrost o 65 zł, tj. o 14%), dla osoby w rodzinie – 456 zł (wzrost o 105 zł, tj. o 30 %). Jednocześnie podwyższono maksymalną kwotę zasiłku stałego z 444 zł na 529 zł (wzrost o 85 zł, tj. o 19 %), wysokość pomocy dla cudzoziemców (ze statusem uchodźcy i ochroną uzupełniającą) z 446 zł – 1175 zł, na 531 zł - 1 260 zł, wartość dochodu miesięcznego z 1 ha przeliczeniowego z 207 zł na 250 zł (wzrost o 43 zł, tj. o 20%).

W sumie na świadczenia z pomocy społecznej przekazaliśmy w 2011 r. ponad 4 mld zł. Co roku wydatki rosną o ok. 4%. Dzięki temu udało się w 2011 r. pomóc ponad 2 mln osób. Dotyczyło to ok. 1,3 mln rodzin, w tym 190 tys. rodzin wielodzietnych, blisko 200 tys. rodzin niepełnych, które łącznie składały się z 3,5 mln osób.

Otrzymały one: świadczenia pieniężne takie jak zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, oraz świadczenia niepieniężne, jak: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Wśród świadczeń pieniężnych należy zwrócić uwagę na zasiłek okresowy, który w przypadku podjęcia zatrudnienia przez osobę objętą kontraktem socjalnym pobierającą zasiłek okresowy, może być wypłacany nadal niezależnie od dochodu, do dnia wynikającego z decyzji przyznającej zasiłek okresowy, do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba została zatrudniona.

Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w zakresie:

- Turnusów rehabilitacyjnych. Osoba niepełnosprawna może raz w roku ubiegać się o dofinansowanie kosztów uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym. Turnusy rehabilitacyjne są najbardziej popularną wśród osób niepełnosprawnych formą rehabilitacji społecznej. Przy czym wysokość dofinansowania może wynosić: 18%, 23%, 25% lub 27% przeciętnego wynagrodzenia - w zależności od stopnia niepełnosprawności i wieku, 18% przeciętnego wynagrodzenia dla opiekuna osoby niepełnosprawnej.

W przypadku uzasadnionym szczególnie trudną sytuacją życiową, dofinansowanie dla osoby niepełnosprawnej lub dofinansowanie uczestnictwa

jej opiekuna może zostać podwyższone do wysokości 35% przeciętnego wynagrodzenia.

Osoba niepełnosprawna może ubiegać się także o dofinansowanie w zakresie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Kontynuujemy dotychczasowe, ale i podejmujemy nowe działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, takie jak rozwiązania systemowe w zakresie pomocy publicznej (pomagające procesowi aktywizacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych), dostępności do dóbr i usług z uwzględnieniem projektowania uniwersalnego, uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym, politycznym (prawo wyborcze). Środkami pozwalającymi na pełne włączenie osób niepełnosprawnych we wszystkie obszary życia społecznego są rozwiązania na rzecz sprawnego komunikowania się (m.in. język migowy i inne środki komunikowania się dla osób z uszkodzonym narządem słuchu).

Ratyfikowanie przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych świadczy o zagwarantowaniu w przepisach prawa krajowego praw osób niepełnosprawnych.

Warto też wskazać na wzrastający w ostatnich latach współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, wynikający ze zwiększonego zainteresowania pracodawców zatrudnianiem dotowanym osób niepełnosprawnych. Także wzrost stopy bezrobocia osób niepełnosprawnych, pomimo negatywnego wymiaru tego zjawiska, paradoksalnie świadczy o większej aktywności osób niepełnosprawnych, co może przyczynić się do ograniczenia skali ubóstwa. Według uśrednionych danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za trzy kwartały 2012 roku udział aktywnych zawodowo osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosił

27,1%, pracujących – 22,8%. Stopa bezrobocia osób niepełnosprawnych za ten okres wynosiła 15,8%.

Szczególną uwagę zwracamy na problem niedożywienia dzieci. Sygnały napływające od pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych czy też pracowników służb medycznych, wskazują, że z uwagi na czas przebywania w szkole, czas dotarcia do szkoły i powrotu do domu, w zasadzie każde dziecko (bez względu na status materialny) powinno zjeść w tym czasie przynajmniej jeden posiłek, najlepiej posiłek gorący.

Na finansowanie dożywiania w tym roku wydamy ponad 1,1 mld zł. Wszystkie wnioski wojewodów będą realizowane w 100% i w żadnym województwie nie zostaną zmniejszone wnioskowane przez wojewodów kwoty. Przewidujemy, że w latach 2010-2013 łącznie ze środkami własnymi gmin na dożywianie wydatki wyniosą 3,1 mld zł.

Ważne jest również to, że od 2008 r. nie było dzieci, uczniów lub osób dorosłych, którzy spełniali określone ustawą, podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do bezpłatnej pomocy, a którzy nie byli objęci programem ze względu na brak środków. Sytuacja taka ma miejsce po raz pierwszy od roku 1996 tj. od czasu wspierania przez kolejne rządy zadania własnego gminy.

Chciałbym również podkreślić, że od roku 2009 głodny uczeń może być objęty pomocą w formie posiłku bez ustalania sytuacji rodzinnej w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wystarczy aby taki fakt zgłosił do dyrektora szkoły. Obecnie takich uczniów jest blisko 60 tys.

W wyniku realizacji programu nastąpiło zmniejszenie liczby uczniów wymagających pomocy, a nieobjętych nią z powodu braku warunków technicznych i sanitarnych do przygotowania posiłku:

2006 – 3 tys. uczniów w tym na wsi ponad 2 tys.

2011 – 124 uczniów, w tym na wsi 98.

Sześciokrotnie zmniejszyła się liczba uczniów wymagających dożywiania, a nie objętych programem z powodu niechęci do korzystania z tej formy pomocy:

2006 – 11 tys. uczniów, w tym na wsi ponad 6 tys.

2011 – 2 tys. uczniów w tym na wsi 1 tys.

W moim przekonaniu realizowane działania pozwalają na skuteczne udzielanie pomocy uczniom i dzieciom oraz osobom dorosłym wymagającym wsparcia w zakresie określonym ustawą o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Chciałbym również wspomnieć o programach osłonowych, które są kontynuowane w tym roku:

W zakresie pomocy społecznej realizowane są programy:

1. Program oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwotą 3 mln zł - program wspiera tworzenie lokalnych sieci pomocy specjalistycznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. Program „Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu” - program ten ukierunkowany został na wspieranie inicjatyw samorządów gminnych i organizacji pozarządowych w obszarze lokalnych programów aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
3. Program „Świetlica – Dzieci – Praca” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny w gminie w latach 2011-2015. Program ma na celu rozwijanie działalności o charakterze socjoterapeutycznym w ramach środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Sprzyja tworzeniu nowych tego typu placówek oraz rozwijania działalności w placówkach już istniejących. W placówkach tych realizowana jest też współpraca z instytucjami lokalnymi (szkoły, ośrodki pomocy społecznej,

organizacje społeczne) funkcjonującymi na terenie gmin, a także z powiatowymi urzędami pracy w zakresie wspierania osób bezrobotnych. Placówki te są nie tylko miejscem wsparcia dla dzieci i młodzieży ale też często stają się miejscem stażu, czy prac społecznie użytecznych lub pracy dla osób bezrobotnych.

4. Program powrotu osób bezdomnych do społeczności z kwotą 5 mln zł - program wspiera działalność głównie organizacji pozarządowych, które pomagają osobom bezdomnym.

W tym miejscu należy przybliżyć najważniejsze działania podejmowane przez Ministerstwo w zakresie tego programu wspierającego osoby bezdomne, jak również inne działania. Program realizowany jest w formie otwartego konkursu skierowanego do organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie pomocy osobom bezdomnym. W ramach programu możliwe jest uzyskanie wsparcia na realizację takich działań jak:

- wsparcie działań integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezdomnych w środowisku lokalnym
- wsparcie działań w obszarze poprawy standardów pobytu i noclegu
- wsparcie działań prewencyjno-osłonowych

W 2012 roku w ramach w/w Programu dofinansowanie otrzymały 42 podmioty. Dodatkowo trwają obecnie prace nad wypracowaniem standardów usług świadczonych wobec osób bezdomnych w ramach projektu systemowego 1.18. (finansowanego ze środków EFS) „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” Zadanie 4: „Działanie w zakresie standaryzacji pracy z osobami bezdomnymi. Opracowanie modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności (GSWB).”

Realizacja zadania ma doprowadzić do podniesienia skuteczności systemu rozwiązywania i łagodzenia skutków problemu bezdomności poprzez opracowanie i wdrożenie m. in. standardów usług skierowanych do ludzi

bezdolnych i zagrożonych bezdomnością, które będzie można włączyć do Gminnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz przedstawienie propozycji rozwiązań legislacyjnych – w tym szczególnie projektów rozporządzeń.

Jeżeli chodzi o skalę bezdomności w Polsce to na podstawie danych zebranych za pośrednictwem wojewodów szacunkowo można określić liczbę osób bezdomnych na ok. 43 tys., w tym liczba osób bezdomnych przebywających w placówkach noclegowych – blisko 34 tys. osób oraz liczba osób bezdomnych przebywających poza placówkami noclegowymi, w miejscach niemieszkalnych np. na działkach, na dworcach kolejowych itp. – ponad 9 tys. osób.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje informacjami na temat skali eksmisji „na bruk”.

Doskonale zdajemy sobie sprawę, że wiedza na temat problemu bezdomności daje podstawę do przeprowadzania możliwie najskuteczniejszych działań w celu ograniczenia negatywnych skutków bezdomności. W związku z powyższym Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej uważa za celowe realizację badań na temat bezdomności, w tym także cyklicznych badań na temat liczby osób bezdomnych. Ostatnie badanie przeprowadzono w nocy z 7 na 8 lutego 2013 r., wstępne wyniki badania będzie można przedstawić pod koniec kwietnia br.

Ustawowy obowiązek udzielenia schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym należy do zadań własnych gminy. Stąd największe środki finansowe przeznaczone na przeciwdziałanie bezdomności pochodzą z budżetów gmin: w 2010 roku było to ponad 111 mln złotych.

Wysoka Izbo, Panie i Panowie Posłowie,

Mam świadomość, że żadne z podejmowanych przez nas działań nie pomoże tak skutecznie w wychodzeniu z ubóstwa jak znalezienie pracy. Dlatego jednym z

największych wyzwań przed którym dzisiaj stajemy jest takie wspieranie najuboższych, które nie będzie ich zniechęcać do podejmowania pracy.

Dlatego tak ważne jest stopniowe i rozsądne podnoszenie płacy minimalnej (to robimy), żeby najuboższym opłacało się legalnie pracować. Z drugiej strony kierowanie pomocy do osób, które najbardziej jej potrzebują. Stąd tak ważny jest udział lokalnych społeczności - samorządów i organizacji pozarządowych. Pomoc państwa musi chronić najsłabszych, a zarazem motywować ich do wychodzenia z biedy. Do podjęcia pracy, do nauki, do leczenia.

Do tego celu będziemy krok po kroku dochodzić.

Dziękuję Państwu za uwagę.